

CONFERENCIA TELEMÀTICA de MARGARIDA GÓMEZ INGLADA “El poble de les febres. Malalties al Prat al llarg dels segles”

La conferència de la Margarida Gómez Inglada (Cap de l'Arxiu Municipal i actual Directora de l'Espai Cultural Cèntric), del dimarts dia 18 de Maig, tancà el Cicle de conferències monotemàtiques COVID19 que el Rotary Club d'El Prat ha estat mantenint durant l'exercici 2020/21.

L'amor de la Marga per la història (disciplina en la que es va doctorar a la UB) i els seus coneixements i practiques d'arxiu, es van fer palesos en la profusió de dades i situacions que ens donà en una excel·lent conferència sota el títol "El poble de les febres. Malalties al Prat al llarg dels segles" que ha tractat sobre l'atac de les epidèmies al Delta i, concretament, al nostre poble, des de que en tenim notícia com a poblament urbà. Les fonts d'informació ens venen de l'Arxiu Municipal, dels estudis d'en Jaume Codina i del Pare Andreu de Palma; de la premsa barcelonina de l'època Barcelona i, molt especialment, dels escrits dels metges que van exercir a la nostra Ciutat. La Marga cità el Dietari del Dr. Pujol, els escrits del Dr. Segismund Salgot i els treballs del Dr. Felip Hita, principalment.

Els metges pròpiament dits, però, no arriben al Prat fins el segle XIX; abans procuraven la cura dels malats gent de l'ofici de barber, principalment, o d'altres entesos en herbes medicinals i d'altres productes naturals i mètodes casolans. Es simptomàtica l'advocació dels Sants Cosme i Damià com a patrons o copatrons del Prat, tenint en compte l'ofici de metges d'ambdós.

La Marga començà la seva xarrada fent-nos una descriptiva posada en escena del medi natural (amb un alt valor natural, però a la vegada molt fràgil) i, també, del medi humà com a supòsits sobre els que incideixen les malalties que causen les epidèmies en el nostre Delta; i, sota aquest context, ens parlà de la zona d'estanys, pantans i maresmes que venien a ocupar, pràcticament, una quarta part de l'extensió del Delta. Aquesta circumstància, juntament amb la pobresa dels pobladors, i la manca de recursos i d'higiene fa que, a mitjans del segle XIX, El Prat sigui una zona encara amb condicions molt precàries per l'habitatge. L'aigua es constitueix en l'element, bàsic i original, causant de les malalties del Delta que, amb l'arribada de les calors de l'estiu i les putrefaccions corresponents, resulti un caldo de cultiu excel·lent pel desenvolupament dels microbis, paràsits i bacteris dels que son principal víctimes els treballadors del camp que, a la vegada, porten el contagi a la població.

Aquesta situació, ens diu la Marga, canvià amb les Lleis de la desamortització que propicien l'adquisició de terres per part de la burgesia barcelonesa (Ferran Puig, Jaume Casanovas) que les compra per a desenvolupar l'agricultura o bé com a zones d'oci, però que, en tot cas, porta una transformació radical en l'ecosistema del nostre entorn al desenvolupar l'aprofitament de l'aigua a través dels pous artesianes i el sistema de canals de regadiu, de manera que El Prat passa de tenir una agricultura de secà a una regadiu la qual cosa farà que, amb el temps, El Prat passi de ser el poble de les pestes, a transformar-se en l'horta de Barcelona.

Les malalties causants de les epidèmies al Prat han estat, bàsicament, el paludisme (infernmetat que podem qualificar com a crònica al Delta), el còlera, el tifus i les febres tifoides. I com a importants epidèmies patides a la nostra població, la conferenciant es referí a les del còlera dels anys 1854 i 1885 (aquesta darrera molt important) i als estralls causats pel paludisme en el període 1888/1890, sense oblidar la notícia d'aquesta mateixa plaga als anys 1784 i 1785, tot incidint en la categoria d'endèmica d'aquesta infermetat al Delta, fins al punt de que en Jaume Codina es referí al Prat com a "hospital palúdic", segons cita de la Marga.

Com a dades importants a tenir en compte, la conferenciant donà notícia dels projectes de sanejament del Delta elaborats per enginyers i tècnics de l'Ajuntament de Barcelona: el projecte Torelló (que incloïa un desviament del riu Llobregat des de Sant Boi al l'estany del Remolar); i el de García Paria, ambdós a la segona meitat del segle XIX.